

**Notițe de la Întâlnirea de discuții cu Julián Carrón
la Equipe Gioventù Studentesca
Cervinia, 3 septembrie 2016**

- *Haja o que houver*
- *Leaning on the everlasting arms*

Alberto Bonfanti. Mulțumindu-i din suflet lui Julián, care e aici cu noi și care nu ne abandonează niciodată, recitesc invitația pentru această întâlnire, care pleca de la salutul pe care Julián ni l-a adresat cu ocazia Triduum-ului pascal: «Știm cu toții, din experiență, că nu e ușor să găsim pe cineva care să trăiască la înălțimea propriei dorințe. La fel, știm că fără prezența unui mare prieten, ne-am da bătuți repede în fața urgențelor vieții». Pornind de la asta, am întrebat: «În perioada aceasta, de după Triduum, mai ales în timpul vacanței, ai avut parte de experiența unui prieten care nu te abandonează?». Să începem!

Julián Carrón. Ați întrezărit vreun răspuns la această întrebare în Laudele pe care tocmai le-am spus? *Silence!*

Să știți că putem începe dimineața fără să fim prezenți în ceea ce facem, și atunci, ceea ce facem nu deservește scopului, scopul fiind acela de a căuta pe cineva la înălțimea dorinței. Care dintre voi a găsit, în Laudele din această dimineață, pe cineva la înălțimea dorinței sale? Nimeni! «Alerg înainte, căutând să-L apuc, întrucât și eu am fost apucat de Cristos» (*Fil 3,12*). Cine spune asta? Nu răspunde nimeni. Sfântul Paul! Sfântul Paul găsisse pe Cineva care nu numai că îl apucase, dar îi și dezlănțuise întreaga dorință. Alerg înainte ca să-L apuc, tocmai pentru că eu am fost apucat de Cristos. Există un Prieten care nu elimină dorința mea, care n-o pune de o parte, care n-o reduce, ci o întetește, și de asta mă face să alerg înainte ca să-L apuc. Ce trebuie să fi găsit sfântul Paul ca să zică așa? El, care mereu avusese această tensiune în el – cum spune el însuși în scrisorile sale: «Dacă cineva consideră că ar putea avea încredere în lucrurile pământești, eu cu atât mai mult: eu, tăiat împrejur în a opta zi, din neamul lui Israel, din seminția lui Beniamin, evreu din evrei; în ceea ce privește Legea, fariseu, în ceea ce privește râvna, prigonitor al Bisericii; cu privire la neprihănirea pe care o dă Legea, fără prihană» (*Fil 3,4-6*), nu se mulțumea cu puțin, cu un trai liniștit –, ce o fi găsit pentru a putea afirma că ceea ce i s-a întâmplat i-a retrezit dorința, a repus în mișcare toată dorința sa și că acum aleargă înainte pentru a-L apuca? Fără asta, viața e plată, copii! Mai devreme sau mai târziu, după efervescența adolescenței, totul devine plat. Asta o spunea un adult, și nouă, tuturor, mai tineri decât el, ne-ar plăcea să avem această dorință de a alerga așa înainte ca să-L apucăm. Vă spun asta pentru că îmi pare rău dacă pierdem sensul a ceea ce facem, fiindcă dacă nu e așa, adică dacă nu e înălțător să spunem Laudele, atunci devine un formalism cielin care, mai devreme sau mai târziu, n-o să vă mai intereseze. Atunci, să ne rugăm nu mai înseamnă să caut pe cineva care mă pune din nou în mișcare, drept pentru care alerg înainte; așa cum i s-a întâmplat Mariei Magdalena: nu putea să „își mai încapă-n piele” și de aceea se trezește înaintea tuturor ca să meargă să-L caute. Altfel suntem deja bătrâni; chiar dacă din punct de vedere al vârstei vă amăgiți că sunteți tineri, sunteți bătrâni! Maria, mai ești tânără sau nu?

Cred că da. Vara asta am fost la Dubin 3 săptămâni ca să învăț engleză și am cunoscut acolo mulți tineri, mai ales italieni, care erau la școală cu mine. Primul lucru de care mi-am dat

seama e că față de ei, eu eram ca un pește pe uscat, în sensul că eram singura creștină, singura – cel puțin așa credeam – care nu eram cinică, aveam o speranță, toți ceilalți erau deja ...

Ia uitați: «Singura care nu eram cinică, singura care aveam o speranță», la vârsta ei, printre toți colegii.

Stând de vorbă cu o fată, la un moment dat, am început să vorbim despre religie și mi-a zis: «Eu nu mai cred, fiindcă cred că e totul o minciună pe care a inventat-o omul deoarece se teme de moarte și așa are o speranță ca să meargă înainte. Mie nu mi-e deloc frică de moarte, pentru că oricum, după aceea dispar, nu mi-e frică nici măcar de suferință, fiindcă după nu voi mai simți nimic. Îmi pare numai rău pentru cei care rămân în urma mea». Eu, pe moment, am spus: «Dar cum de? Nu se poate. Eu vreau să cred că dacă avem dorința ca lucrurile să nu se termine, trebuie să fie ceva care poate satisface dorința asta». Pe urmă, toată vara mi-am petrecut-o gândindu-mă la ceea ce îmi spusese fata asta, și lucrul ăsta m-a băgat cu totul în criză, fiindcă mi-am dat seama că mi se pare mai ușor, oricât de iluzoriu ar fi, și chiar și mai rațional, să credem că ne trăim viața după care dispărem, decât să trebuiască să credem în Paradis, care mi se pare așa, ca un vis care se clatină, imposibil de demonstrat. Asta e primul lucru: mi se pare că ipoteza ei, care a subminat toată viața mea în care am fost creștină, ar fi mai credibilă decât a mea, merită mai mult să fie apărută. A doua întrebare însă se referă la GS ...

Și atunci de ce ești aici?

Sunt aici pentru această întrebare, ca să găsesc un răspuns.

Pentru această întrebare. Perfect. Deja și numai asta e o rațiune adecvată: pentru o întrebare.

Și a doua e asta: povestind lucrurile astea ...

Putem relua prima întrebare? Ce anume ai în experiența ta pentru a putea răspunde la această întrebare? Fiți atenți, fiindcă voi, cum nu vă dați seama ce anume se întâmplă, nu reușiți să identificați în viața voastră răspunsul la întrebare; și așa, o persoană pe care o întâlnești te „rade” cu prima întrebare pe care ți-o pune. Și care e tentația ta? Să vii aici, ca eu să-ți răspund la întrebare. Dar eu n-am nici cea mai mică intenție să răspund. Vreau doar să te ajut să găsești răspunsul. Încercăm împreună, eu nu fac nimic fără tine, fiindcă altfel aș fi rămas azi acasă. Facem împreună descoperirea, pornind de la ceea ce ai spus tu, pentru că tu ne-ai spus deja care e răspunsul, problema e că nu îți dai seama. Ce anume ai spus? Dacă tu ai fi fost conștientă, i-ai fi putut spune acestei prietene ... ți-am dat deja un *input* când am reluat ceea ce ai zis tu – «singura care nu eram cinică, singura care aveam o speranță» – . Ție ți-ar plăcea să fii cinică, așa ca ea, fără speranță?

Nu.

Atunci de unde provine această speranță?

De la viața pe care am trăit-o.

Atunci ai ceva de spus, ai ceva să-i spui prietenei tale?

Da.

Nu un vis, fiindcă un vis nu îți trezește această speranță. E oare un vis ceea ce nu te-a lăsat să cedezi în fața cinismului?

Nu.

Ce anume a fost?

O viață concretă.

Un fapt! Un fapt, nu un vis. Un fapt! Dar cum noi nu ne dăm seama de asta, nu vedem diferența, diversitatea. Ție ți-ar plăcea să devii așa ca tinerii pe care i-ai întâlnit? Nu. De ce nu? Pentru că ești mai moralistă? Pentru că ești o bigotă? Pentru că ți-e frică de moarte, cum zice ea? De asta nu vrei să devii așa? Nu. De ce? Ca să nu pierzi ce e mai bun din viață. E cu totul altceva decât frica!

Pot să mai pun o întrebare?

Hai, curaj! Profesorul meu îmi spunea: «Toreadorii buni se fac cu tauri buni». Eu am nevoie de un taur. De asta te provoc, altfel nu pot scoate ce-i mai bun din mine. Am nevoie de tine, provoacă-mă și tu!

Eu m-am gândit la viața mea, m-am gândit la GS și mi-am zis: aș putea chiar să plec, să văd cum mă descurc fără, fiindcă de fapt experiența e cea care mă face să fiu creștină.

Sigur. Și atunci?

Nu pot să plec, nu pot, nu reușesc. Dar dubiul care mi-a apărut e: dacă GS e doar un mod bun de a trăi, un mod pe care l-a găsit omul, la un moment dat în istorie? Dubiul care mi-a apărut e că oricât de atașată aș fi de GS și oricât nu m-aș vedea fără GS, acesta ar putea fi un mod frumos de a trăi, un mod găsit de om, dar pe urmă oricum dispărem.

Se poate. Sau se poate să nu. Tu lasă deschisă întrebarea asta fiindcă la întrebarea asta nu pot răspunde eu. Nu e că nu vreau să-ți răspund, problema e că nu te ajută să îți răspund eu. Trebuie ca tu să verifici asta în experiența ta. Până acum GS a fost capabilă să determine în tine toată pofta de a trăi, pe care nu o vezi la cei de vârsta ta? La ce anume te duce asta cu gândul? Că toți ceilalți, cu tot ceea ce au în cap, cu toate teoriile lor, nu au o clipă din speranța asta a ta și nu au o clipă din această victorie pe care o ai tu asupra cinismului. Tu cu asta trebuie să-ți faci socotelile. Ce anume a trezit speranța? E doar o iluzie? E doar un vis? O fi fost vreo capacitate de-a ta de a *performa* sau s-a întâmplat ceva în viața ta care a făcut să apară speranța în tine?

A fost ceva.

Atunci, le spunea don Giussani tinerilor, la începutul mișcării, viața grupului de GS înseamnă să verifici asta. Și tu vei crește în certitudine, chiar și în fața tuturor obiecțiilor celor pe care îi întâlnești pe drum, ca și când mergi la Dublin, pentru că te umpli de rațiuni. Fiindcă să mergi la Dublin, și să întâlnești o fată ca aceea, ți-a dat mai multe rațiuni decât cele pe care le ai. Dacă tu, acum, ți-ai da seama de ceea ce ai spus, datorită întâlnirii cu cineva care ți-a pus întrebarea aia, tu ar trebui să-i mulțumești pentru tot restul vieții tale, fiindcă te-a făcut să devii conștientă de ceea ce duci cu tine. Și atunci înțelegem că și ceea ce noi simțim ca fiind o obiecție, chiar și cineva care ne face să intrăm în criză, e un bine pentru noi. Slavă Domnului că există cineva care mă face să intru în criză, pentru că astfel îmi dau seama de ceea ce duc cu mine. Îți amintești vreun episod din viața lui Isus în care apostolii au fost băgați în criză și asta i-a făcut să înțeleagă ce anume întâlniseră? Nu e vorba că discipolii au fost norocoși pentru că îl aveau pe Isus, în timp ce noi am fi „ghinionisții” pentru că nu Îl avem în fața noastră. Noi avem toate semnele apostolilor

și toate provocările apostolilor. Spune-mi un exemplu din Evanghelie în care se găsește asta. Unu, nu cer prea mult, unul!

Poate atunci când sunt în barcă și vine furtuna; Isus doarme și lor le e frică pentru că sunt pe cale să se scufunde, poate.

Ăsta e unul.

Isus doarme și la un moment dat îl trezesc, El se trezește liniștit și calmează furtuna.

Ăsta e un exemplu. Momentul în care au fost realmente provocați e atunci când au rămas singuri cu Isus, după ce toți ceilalți pleaseră (așa cum ți s-a întâmplat ție: erai unicul pește afară din apă), pentru că toți ceilalți se gândeau: «Dar ăsta e nebun!». După ce L-au auzit vorbind de pâinea vieții care era trupul Său, au exclamat: «Dar ăsta e nebun de legat!». Și au plecat cu toții. În clipa aceea discipolii au intrat în criză, au fost băgați în criză, exact așa cum ți s-a întâmplat ție. Și Isus ce a făcut ca să-i ajute să înfrunte criza? A făcut vreun miracol în plus? Ca și cum ar fi zis: «Acum vă rezolv eu criza printr-un miracol și vă spun cine sunt». Dar discipolii văzuseră chiar prea multe miracole. Un miracol în plus ar fi rezolvat oare ceva? Nu. Dacă Isus ar fi făcut niște efecte speciale „à la Hollywood” i-ar fi atras mai mult? Efectele speciale n-ajută nicicum ca să atragă. Ce a făcut Isus mai mult, pentru prietenii lui? Le-a pus o întrebare: «Vreți să plecați și voi?» (In 6,67). În loc să le dea încă vreun motiv în plus ca să rămână, Isus îi provoacă și mai mult. Nu rezolvă criza, așa cum, de multe ori, cei mari vor să facă cu voi, dându-vă răspunsurile lor. Isus nu se poartă așa, le mai pune o întrebare, radicalizează criza discipolilor. De ce? Ce anume face Isus? Ce încredere are Isus în apostoli ca să le pună o întrebare fără să le dea răspunsul? E ceea ce fac eu acum cu tine. Îți spun că în experiența ta, tu ai deja răspunsul la întrebarea ta, doar că nu îți dai seama. Cum te ajută? Punându-ți o întrebare – cum a făcut Isus: «Vreți să plecați și voi?» – de ce ai venit aici azi dimineață?

Ca să răspund la întrebarea asta.

Tu a trebuit să îți găsești niște rațiuni ca să fii aici azi, fiindcă dacă tu ai fi fost rasă de criză, te-ai fi gândit: «Ăștia-s nebuni rău, nu mai pun piciorul acolo». Atunci, de ce ești aici? Pentru că tu ai făcut un parcurs, și criza nu te-a lăsat să te înfunzi. Și acest parcurs ți-a dat o rațiune, tu de fapt a trebuit să găsești o rațiune pentru a veni aici. Asta te-a făcut să crești, să fii mai mult tu însăși. Dar nu pentru că ai avut o viziune sau pentru că Isus a folosit ceva efecte speciale sau pentru că te-a convins cineva că ceilalți sunt „duși”. Nu. Pentru că ți-a permis să depistezi experiența pe care tu ai trăit-o. Și ce face Isus prin întrebarea pusă discipolilor? Îi constrânge să găsească rațiunile pentru care stau cu El. Și ca să găsească rațiunile trebuie să revadă toată viața pe care și-au petrecut-o cu El. Isus îi determină să scoată, din măruntaiele experienței pe care au trăit-o cu El, conștientizarea motivului pentru care merită să fii cu El; și atunci Petru spune: «Dar dacă noi plecăm de la tine, unde să mergem?» (In 6,68). Așa cum ți s-a întâmplat ție: dacă eu plec de aici, unde mă duc? Atunci criza e un moment de înflăcărare, dacă nu te sperii. Isus, în loc să răspundă, i-a provocat. De multe ori suntem leneși și descărcăm întrebarea pe cineva care să ne scutească de-a trebui să răspundem. Dar un prieten e cel care crede cu adevărat că tu ești în stare să depistezi în experiența ta ceea ce este deja, și de asta te provoacă și îți spune: «Termină cu lenea, ia-ți în serios întrebarea și du-te și caută răspunsul în experiența ta, pentru că răspunsul există, fiindcă altfel n-ai fi aici». De ce sunt eu convins că ai răspunsul? Datorită a ceea ce ai spus la început. Nu trebuie să inventez nimic și nu trebuie să fac un act de credință în ceva ce nu văd, ca să mă conving că tu ai răspunsul. Ceea ce ai spus, experiența pe care ai trăit-o și prezența ta aici,

atestă că ai deja răspunsul. Repet: cineva îți e prieten dacă te ajută să faci această muncă, altfel își bate joc de tine, scutindu-te de munca asta, fiindcă e ca și cum ți-ar zice: «La urma urmei, tu ești proastă, nu poți ajunge la răspuns, așa că ți-l dau eu». Nu! Tu nu ești proastă; Isus nu îi ia de proști pe apostoli. Dar dacă te lași tratată ca o proastă, nu e pentru că ai fi, ci pentru că accepți să fii tratată așa. Nu dați vina pe cei mari pentru că fac așa, fiindcă voi nu sunteți proști, dar vă prefaceți că sunteți! Vedeți cum e nevoie să ne punem la bătaie, ca să trăim? Asta e entuziasmant, pentru că atunci orice am face e pentru asta, nimeni nu te poate scuti de asta. Pentru că răspunsul îl ai în tine. Eventual o întrebare e ceea ce trebuie să ne adresăm unii altora, așa cum ai făcut acum, ca să ne ajutăm să descoperim drumul. Dar drumul e adevărat dacă te face pe tine să descoperi ceea ce ai deja în experiență, nu trebuie să-ți spun ceva ca tu să îmi dai mie dreptate. Începutul a toate e un fapt care ni s-a întâmplat și de aceea, un fapt pe care îl avem în experiența noastră. Mulțumesc.

Atunci când mi-a fost trimisă întrebarea pe care urma să lucrăm pentru Equipe, m-am gândit imediat că nu pot să nu povestesc ceea ce mi s-a întâmplat vara asta. Toată luna iulie, de fapt, am fost într-o vacanță de studiu la Dublin, cu trei prietene, ca să învățăm engleza. Înainte de a pleca habar n-aveam de ce avea să urmeze. Eram și foarte speriată de această nouă aventură, pentru că nu cunoașteam foarte bine prietenele cu care am plecat. Primele zile, de fapt, au fost cumplite. Familia în care eram nu îmi plăcea și m-am simțit într-adevăr foarte singură. Deja abia așteptam să mă întorc acasă, la prieteni, la iubitul meu și la familia mea, și singurul meu gând era legat de ceea ce pierdeam din ce se întâmpla în orașul meu. Realitatea, însă, era alta, și anume că trebuia să stau acolo, și deci tot ceea ce puteam să fac era să mă încredințez Altcuiva și să accept ceea ce mi se dădea. De fapt eu nu prea știam bine cum să fac. Să te încredințezi e mult mai ușor de zis decât de făcut. Dar luna asta mi-a folosit mult și ca să înțeleg asta.

Vedeți? Și această lună a folosit pentru a înțelege, pentru că nu înțelegei întorcându-ți capul în partea cealaltă, ci trecând prin circumstanțe.

Totul, de fapt, s-a schimbat atunci când mi-am dat seama că eu, în realitate, nu trebuia să fac absolut nimic decât să fiu eu însămi în fața a tot ceea ce întâlneam. Rezultatul a fost de-a dreptul foarte frumos. Atunci când întâlnești oameni din alte țări care au o viață, niște gânduri, o religie diferită de a ta, ești constrâns să te pui în balanță cu ei, să ai un dialog cu ei. Și din momentul în care eu mă comparam cu oamenii ăștia, ei își dădeau seama că în mine e ceva diferit, care îi interesa. Fără ca eu să fac nimic deosebit, oamenii observau în mine ceva adevărat și interesant de urmat. Un exemplu ar fi o prietenie foarte frumoasă care s-a născut cu niște copii turci, care erau cu mine în clasă. La început nu vorbeau cu nimeni, erau foarte închiși și aproape că îi speriau pe ceilalți. Într-o zi, profesorul meu m-a pus să fac speaking cu copiii ăștia; la început nu știam ce să fac, pentru că nu voiau să vorbească cu mine. Așa că am decis să mă arunc eu prima și am început să le povestesc tot ceea ce făcusem în ziua de dinainte. Am vorbit cam zece minute fără să mă opresc deloc când, la un moment dat, mi-a scăpat și am spus că, fiind duminică, fusesem la liturghie. Băieții ăia doi, turci, musulmani, și-au ridicat imediat capul și au început să îmi pună multe întrebări despre religia mea. Mie nu îmi venea să cred ce se întâmplă, dar de la dialogul acesta cu ei s-a născut o prietenie foarte frumoasă. S-au deschis foarte tare cu mine și, în consecință, cu toată clasa. Foarte des povesteam și ne comparam în privința religiilor noastre. Într-o zi, vorbind chiar de asta, m-au făcut să observ un lucru care m-a impresionat foarte tare. În timpul lecției, Omar, unul dintre ei, m-a întrebat de când sunt creștină; fără aproape să mă gândesc, i-am răspuns că sunt creștină de la naștere, chiar dacă l-am întâlnit pe

Cristos grație companiei GS când am început liceul. Băieții ăștia doi au rămas uimiți de ce le spuneam și, cu ochii larg deschiși, s-au uitat la mine și mi-au zis: «Vezi? Tocmai asta e ceea ce ne lipsește nouă: o întâlnire adevărată, pentru că foarte des nouă ne impun religia noastră, în schimb se vede că tu o ai vie în tine». Cine s-ar fi gândit vreodată la asta? Doi turci care m-au făcut să îmi amintesc că anume am întâlnit eu, care m-au făcut și mai mult să îmi dau seama de ce am. Tot restul lunii a fost plin de întâlniri cu oameni care, privindu-mă, rămâneau impresionați de felul meu de a sta în fața circumstanțelor. Un alt exemplu foarte frumos e prietenia ce s-a născut cu un băiat sicilian. După trei zile de când ne cunoașteam, a venit la mine și mi-a zis așa: «Știi, eu îmi dau seama că în viață este o mare diferență între cei care există și cei care trăiesc, și tu ai niște ochi care trăiesc. Spune-mi cum faci! Eu am nevoie să învăț să trăiesc». Povestind cu el, mi-am dat seama cât de mult aveam amândoi aceeași dorință de a fi bine, aceeași dorință de a fi fericiți. În timpul acestei luni mi-am dat seama și de importanța Școlii de comunitate. De fapt, cu toate că eram într-un alt oraș, cu alte prietene, care nu sunt din grupul meu, am avut nevoie să continuăm să facem Școala de comunitate, chiar dacă eram numai patru. Într-o zi l-am invitat la Școala de comunitate și pe acel băiat sicilian care la început refuzase. La jumătatea gestului a intrat în sala unde eram, întrebându-ne dacă ar fi putut asculta ceva. În momentul când a intrat eu povesteam de cât de iubită mă simt în acea clipă, o iubire atât de mare încât definea modul meu de a sta în fața lucrurilor. La sfârșitul Școlii de comunitate, sicilianul a venit la noi cu toată nevoia lui și ne-a întrebat: «Dar voi chiar vă simțiți iubite? Pentru că eu vreau să mă simt așa. Vreau să fiu bine ca voi». Acestea sunt exemple banale care au marcat luna mea de la Dublin. Am primit cadou după cadou. În fiecare zi era ceva sau cineva care mă făcea să îmi dau seama tot mai mult de măreția întâlnită de mine. Fiecare zi, pentru mine, era tot mai mult o confirmare, chiar și în mod banal un profesor de-al meu care, la jumătatea lecției, într-o zi, s-a uitat la mine și m-a întrebat cum făceam de eram tot timpul fericită la ore. Nu avusese niciodată un elev atât de zâmbitor și și-a dat seama că zâmbetul meu schimbuse toată clasa. În ultima zi, când a venit să mă salute, mi-a spus că își va aminti mult timp zâmbetul meu. Unui alt profesor, fiind un tip mai ciudat, îi plăcea mult să ne pună să vorbim în clasă de subiecte foarte tari, ca religia, gay, gender; foarte des, în clasă, m-am trezit singură apărându-mi opiniile și în ce credeam. Profesorul ăsta era mereu primul care mă contrazicea și încerca cu orice preț să mă provoace și să-mi pună întrebări la care să nu pot găsi răspuns. Eu, în toate aceste dialoguri încercam să nu merg împotriva nimănui, ci pur și simplu să fiu adevărată cu ceea ce gândeam și cu ceea ce am întâlnit. Și acest profesor, în ultima zi, a venit la mine și mi-a mulțumit spunându-mi că nu e că s-ar fi răzgândit, dar că nu întâlnise niciodată o fată care să fie atât de adevărată în fața lucrurilor în care crede. Într-o zi o fată pe care o întâlniserăm a venit la mine și mi-a mulțumit pentru că o învățasem o privire pe care s-o aibă față de ceilalți. Lucrul cel mai frumos e că tot ceea ce s-a întâmplat în această lună nu s-a terminat, ci încă durează. Prietenii turci îmi cer în fiecare zi să le scriu pentru că au nevoie de această prietenie. După ce ne-am întors, din când în când, băiatul sicilian îmi scria că nu știa cum să facă, pentru că în orașul lui nu erau persoane ca noi, care să îl ajute să își ia în serios toate întrebările. Apoi, de fapt, acum câteva zile mi-a scris un mesaj foarte frumos, spunându-mi că a devenit creștin. O fată a venit la mine și mi-a mulțumit și acum va veni cu noi în vacanța de vară. Dar toate astea s-au întâmplat nu doar cu cei întâlniți la Dublin, ci și cu toți cei pe care i-am lăsat la Rimini. Când m-am întors se schimbuse și modul meu de a fi cu părinții mei, cu iubitul meu și cu prietenii și pentru mine a fost o confirmare în plus. Când ești într-un alt oraș, îți dai seama că oamenii pe care îi ai lângă tine, foarte probabil, îi vei vedea doar acea lună din viața ta, drept pentru care ești constrânsă să te întrebi ce vrei să fii, în timp ce uneori, când ești

în orașul tău, riști să fii strivit de obișnuințe. De fapt pentru mine nu a fost așa, pentru că atunci când m-am întors, aveam în mine o conștiință diferită. Mi-am dat seama că întâlnirea cu Cristos m-a copleșit cu totul. Eu pot și să nu mă gândesc, pot să cad în toate păcatele omenești, să mă plâng pentru că lucrurile nu merg așa cum vreau eu, dar această întâlnire a definit totul: pe mine însămi, viața mea, modul meu de a sta în fața lucrurilor. Acest Prieten de-acum nu mă mai abandonează, e rându-mă să-L recunosc. Reluând întrebarea care ne-a fost pusă pentru Equipe: eu mi-am dat seama că L-am întâlnit pe acest Prieten toată vara, în prietenii care mi-au fost puși alături, atât la Dublin, cât și la Rimini, nu am fost abandonată nicio clipă. Și asta pentru că în cei pe care îi întâlneam era reflexia a ceea ce am întâlnit eu.

Atunci, ce ai învățat din toate astea? Ce anume te-a făcut să gândești despre acest Prieten? Ce ai învățat din întrebarea pe care v-ați pus-o despre «un prieten la înălțimea dorinței»? Toasta asta, tot ceea ce ai întâlnit, ce te-a făcut să înțelegi?

M-a făcut să înțeleg că foarte des inventez o întreagă paranoia.

Perfect. Paranoia! Subscrie: paranoia! Facem din paranoia o realitate și apoi urmăm această paranoia ca și cum ar fi realitate; în schimb e doar o paranoia!

De fapt, la urma urmei nu trebuie să inventez toată această paranoia, pentru că ceea ce am întâlnit e cu adevărat mult mai mare și, cum spuneam mai devreme, eu am fost deja cuprinsă de El.

Da, dar tu, vara asta, nu ai întâlnit nici măcar unul care să se încadreze în noțiunea de „prieten” pe care o avem noi de multe ori. Mulți ar fi putut să-și petreacă toată luna la Dublin lamentându-se pentru că nu erau cu prietenii din orașul lor. Tu, în schimb, ce ai descoperit în ceea ce ai povestit?

Am descoperit că, înainte de toate, prietenul era în mine.

Adică?

Adică îl aveam eu.

Că îl aveai tu! Ce înseamnă că îl aveai tu? E o închipuire de-a ta?

Nu.

Ce înseamnă că îl aveai tu? Unde era?

În mine însămi.

«În mine însămi». Trebuie să-mi explici bine, fiindcă nu știu dacă am înțeles.

Ieșea din mine în clipa în care ...

«Ieșea din mine», ți-l inventai tu, îl creai tu, îl generai tu?

Nu. Era un fapt.

Explică-mi bine cum se întâmplă asta.

Pur și simplu, prin prietenul care îți spune: «Tu ai niște ochi care trăiesc, în ochii ăia...

În ochii ăia?

... *este ceva*».

Și tu, ochii ăștia cum i-ai generat?

Printr-o întâlnire cu Cristos.

Să nu pierdem firul modului în care s-au întâmplat lucrurile. Tu unde l-ai văzut pe Cristos? Ce anume a generat acești ochi pe care te trezești că îi ai?

O iubire pe care am simțit-o...

O iubire?! Dacă voi spuneți lucrurile astea în public, oamenii o să creadă că sunteți nebuni de legat. Dacă îmi spuneți mie, hai, treacă-meargă, dar dacă spuneți asta altcuiva, v-ar răspunde: «Asta îmi confirmă că nu merită să fii creștin». De asta, explică bine ce anume ți s-a întâmplat fără să te desprinzi nici măcar un milimetru de experiența pe care ai făcut-o! Povestește-mi cum ai ajuns la acea privire. Fiindcă de asta nu vă dați voi seama. Ce drum ai făcut pentru ca această privire să o regăsești în tine, acum? Fiindcă e adevărat ce spui, că o ai în tine, e înăuntrul tău, dar cum a ajuns în tine? O aveai din fire? Era deja în tine *by default*? Și de ce toți ceilalți n-o au? Dacă ar fi de la sine, turcii, sicilianul, profesorul, toți cei despre care ai vorbit ar trebui s-o aibă la fel ca tine, dar ei nici măcar nu pot visa la așa ceva. Atunci, cum a ajuns la tine? Ai avut vreo viziune?

Nu, nu.

Vreo apariție?

Nu.

Ce s-a întâmplat?

Eu am foarte clar în minte niște chipuri de prieteni și de adulți ...

Înainte de a-i avea în minte, ce a trebuit să se întâmple? La început, la origine, nu îi aveai în minte, nu știai nici măcar că există. Voi săriți peste toți pașii. Înainte tu știai că există această privire, o știai de la naștere?

Nu.

Nici măcar prin educație – ai spus tu, mai devreme –, pentru că voi nu vă dați seama de ce spuneți. Care e diferența pe care a observat-o în tine acel băiat turc? E ceva ce el nu are, în schimb tu aveai. Ne-ai spus adineaori. Ce cuvânt ai folosit? Un cuvânt!

O întâlnire.

Perfect! Și o întâlnire cu ce? Cu o închipuire? Cu un sentiment? Cu iubirea care avea aripi? Ce era? O listă de legi? Instrucții de folosire? Ce era? O întâlnire cu un trup, cu niște chipuri, cu niște oameni în care tu ai surprins această privire. Așa încât turcul sesizează mult mai bine ca tine aportul întâlnirii, fiindcă el își dă seama de chestiune: «Care e marea diferență dintre tine și mine? Că eu am fost mereu pradă unei obișnuințe», spunea el: o impunere, care e și mai rău; «în schimb ceea ce îi lipsește religiei mele e o întâlnire». Primul pas. Și ce s-a întâmplat după? Te-ai

ciocnit de o privire diferită, imediat ce ți s-a întâmplat, te-a cuprins și ai regăsit-o în tine. Și ce anume s-a întâmplat după întâlnire?

După, această privire a definit modul meu de a sta în fața lucrurilor.

Cum? Așa, într-un mod magic?

Nu, nu.

A avut loc un *flash* după care totul era în ordine?

Nu, conștientizarea ...

Nu! Spuneți-mi tot, pentru că voi considerați totul scontat și pe urmă careva zice: «O iubire». Nu fac așa ca să te fac să-ți pierzi timpul, din moment ce deja știi, ci pentru că atunci când îți pun o întrebare, tu îmi vorbești de iubire în mod abstract. Înțelegi? În loc să-mi vorbești de întâlnirea cu niște chipuri precise, cu persoane în care ai găsit această privire etc etc. Dar cum a devenit a ta?

Privirea mea a devenit așa.

Cum a devenit a ta? Din prima zi deja...

Vie.

Ai urmat niște persoane.

Da.

Și, la un moment dat, te-ai surprins că ai această privire de care tu nu erai conștientă. Au fost alții, externii, cei din afara ta, cei care te-au făcut să înțelegi diversitatea pe care o ai. Atunci, care au fost prietenii din această vară? Cei pe care i-ai lăsat la Rimini sau cei cu care te-ai trezit la Dublin și care te-au făcut să devii conștientă de ceea ce îți dăduseră cei pe care îi întâlnești în orașul tău?

Cei care mi-au dat acea conștiință.

Și unde erau cei din orașul tău, dacă nu erau acolo cu tine? De ce cei pe care i-ai întâlnit la Dublin au știut că ți se întâmplase ceva? Pentru că era în tine privirea lor. Tu spuneai «eu», cu un «noi» înăuntru. De ce? Pentru că acel noi devenise deja al tău, devenise deja privirea ta, devenise deja diversitatea ta, devenise deja modul tău de a fi, zâmbetul tău, privirea ta, prezența ta acolo, după tot ce ai spus mai înainte. Noi devenise definiția ta, a eului tău. Nu aveai nevoie să fie lângă tine vreunul dintre prietenii tăi, fiindcă era în tine, prietenii tăi erau în tine, noi eram în tine, eram la Dublin cu tine. Și tu îți dădeai seama de asta pentru că ceilalți erau surprinși de tine: «Dar tu de ce ești așa? Tu de ce trăiești așa și nu doar există?», ca să folosesc cuvintele pe care le-ai folosit tu. Cine te face să trăiești așa? Cine te face să trăiești așa?! Atunci, în toate astea ai spus, ai folosit un cuvânt: cum a ajutat toată această vară la drumul pe care îl faci? Ce cuvânt ai folosit? Ce anume a însemnat tot ce ai povestit? Ai spus-o cu un cuvânt!

O confirmare.

«O confirmare». O confirmare. Fără să fi mers la Dublin, fără să te fi ciocnit cu toți aceia, fără să fi întâlnit toată acea diversitate de oameni – nimeni nu gândea ca tine –, tu nu ți-ai fi dat seama de diversitatea pe care o duci cu tine, de noutatea pe care întâlnirea avută o introduce în viață, și

deci tu n-ai fi așa certă cum ești acum. Cineva care s-ar fi lipsit de asta, gândindu-se că «nu, nu mă duc, mi-e frică», nu ar fi găsit această confirmare. Atunci când papa Francisc spune că e în avantajul nostru să ieșim, de fapt nu le dă celor mai buni niște instrucțiuni de folosință pentru a merge în misiune; nu, ne invită să ieșim ca să vedem confirmarea în noi, în experiența noastră, confirmarea a ceea ce ni s-a întâmplat. Fiindcă dacă cineva nu iese din propria ogradă, nu va obține confirmarea pe care ai avut-o tu. Dacă tu ai fi spus «Nu se poate, fără prietenii mei nu pot să merg niciunde», n-ai fi avut parte de această confirmare. E adevărat? Atunci, să procedezi așa e un plus sau un minus?

E un plus.

Și asta nu înseamnă că trebuie să mergi mereu de una singură, pentru că prietenii tăi sunt în tine. Și îți dai seama de ce anume înseamnă ei pentru tine, ce înseamnă să îi aparții lui Cristos în comunitatea creștină, tocmai datorită acestei experiențe pe care o faci: tu poți merge până la capătul lumii. Așa cum li s-a întâmplat discipolilor: nu au rămas închiși în cercul lor; la început da, înainte de a fi coborât asupra lor Spiritul Sfânt erau cu toții speriați, singuri, plini de frică față de ce era afară, dar după, după a avut loc o explozie: au mers în toată lumea, nu au rămas să-și lingă rănilor spunând «Suntem săraci, Cristos a plecat, suntem singuri aici». El intrase deja în ei până în măduva oaselor și de asta au mers în toată lumea, dar nu doar ca să spună ce au auzit, ci au mers și să trăiască. Tu mergi la Dublin ca să înveți engleza, și învățând engleza, fără să te gândești la asta, anunți creștinismul, îți trăiești misiunea. Misiunea nu e ceva adăugat vieții, ceva ce „trebuie” să faci. Fără ca nici măcar să îți propui, vestești creștinismul trăindu-ți viața. Și prima pe care o ajută să procedeze așa, ești tu. Gândește-te dacă toate lucrurile pe care le trăim, dacă toate provocările vieții pe care le avem de înfruntat ar fi pentru această confirmare. Asta e frumusețea situației actuale, copii: suntem într-o lume plurală, cât ce ieșim din casă ne și găsim în lumea asta globală, în care fiecare vede lucrurile altfel. Foarte bine, pentru că în sfârșit putem fi „în mod liber” creștini, fără să trebuiască să existe niște condiții speciale; nu avem nevoie de alte condiții decât de ceea ce ni s-a întâmplat. Așa cum li s-a întâmplat primilor care L-au întâlnit: tot Imperiul Roman era diferit, era Panteonul cu toate religiile, dar oare asta i-a speriat? Nu, dimpotrivă: au mers să demonstreze, prin viață, diversitatea din ei, pe care o duceau cu ei. Și toți, la fel ca tine, își dădeau seama. Nu pentru că ar fi fost mari, pentru că ar fi fost importanți, pentru că ar fi ocupat o anumită poziție în administrație, nu știi ce grad în administrația romană, fiindcă acea diversitate o transmiteau sclavii, străbăteau prin comercianți, prin soldați, transpărea prin oamenii normali ca tine, care ai mers să înveți engleza. Și niciodată Biserica nu a fost la fel de misionară ca la începuturi. Problema e când „trebuie” să vestim creștinismul, când „trebuie” să facem misiunea, fiindcă asta ar însemna că trebuie să existe vreun expert în misiuni. Nu. Misiunea e a tuturor celor cărora li s-a întâmplat să îl întâlnească pe Cristos. Ziua în care va „trebui” să facem misiunea, va însemna că am pierdut ceva pe drum. Tu nu ai făcut un curs de misiune având în vedere că trebuia să mergi să înveți engleza, tu ai fost misionară pentru că asta aparține Adn-ului tău de creștină, datorită întâlnirii pe care ai trăit-o. Și toate cuvintele dobândesc o semnificație diferită. Asta e fascinant înainte de toate pentru noi, închipuie-ți cum o fi pentru ceilalți care, de fapt nu pot să nu-și dorească să rămână în legătură cu noi după ce ne-au întâlnit. Imaginați-vă, după o vară ca asta, pe care a avut-o prietena noastră, ce ar fi toată viața trăită așa! Hotărâți voi, copii! Dacă aveți ceva mai interesant de făcut, mergeți! Când veți obosi, haideti înapoi și noi vom fi tot aici – ea și cu mine, cel puțin – să trăim asta. Ținem ușile deschise pentru voi. Mulțumesc.

În luna septembrie a anului trecut, datorită unei serii de împrejurări în care m-am aflat, nu am fost bine deloc. Eu am avut mereu o dorință mare de a fi fericit, dar în clipa aceea, dorința aia mă deranja foarte tare, pentru că aveam dorința asta mare, dar nu reușeam niciodată să fiu fericit, și în plus nu reușeam să mă deschid în fața altora, nu reușeam să spun ceea ce era cu mine, mă simțeam singur. Ce s-a întâmplat? O profesoară de-a mea, înainte de Triduumul de anul acesta, m-a convins să îi scriu o scrisoare lui don Pigi ca să-i povestesc ce era cu mine. Pigi mi-a răspuns pur și simplu că așa este, că e unicul adevăr al vieții noastre, acest infinit care strigă înăuntrul nostru. Și atunci, după Triduum, pentru mine s-a schimbat totul pentru că am înțeles că am nevoie să urmez dorința de plinătate și de fericire pe care o am dintotdeauna și care a găsit mereu o corespondență în GS, datorită întâlnirilor avute și a chipurilor pe care le-am cunoscut în toți acești ani. Totul, chiar și tristețea și furia, ajută la urmarea acestei dorințe. Și după Triduum nu m-a mai abandonat niciodată această certitudine, această determinare în a căuta mereu ceea ce face ca inima mea să fie neliniștită, și am găsit asta în mod și mai adevărat decât înainte, în GS, dar de asemeni, și mai ales, în afara GS (și datorită celor spuse de fata dinaintea mea), în raportul cu prietenii mei, cu rudele, cu împrejurările din vara asta, în timpul vacanței noastre, în care, mai mult decât ceilalți, am întâlnit niște prieteni adevărați. Această căutare și această dorință au făcut ca totul să fie nou, autentic, cu un gust diferit față de anii precedenți când participam la gesturile GS fără să mă implic cu totul. Nu m-a părăsit această dorință pe care aș vrea tare mult s-o descriu printr-un cuvânt mai puțin abstract, atât de carnală e. Tocmai de asta nu pot să nu-l numesc „Dumnezeu”. N-aș ști să explic altfel. Nu e o dorință abstractă cea care mă mistuie, e un prieten care nu mă lasă, fiindcă îmi face inima neliniștită în fiecare zi, o face să Îl caute, și se reînnoiește, se reafirmă în fiecare zi în mine. Nu s-a afirmat la Triduum sau în vacanță, se afirmă azi prin comunicarea experienței mele către voi, prin pofta de a face ca fiecare raport să fie plin, așa cum am reușit să fac de când am această convingere. Și apoi, lucrul cel mai important: nu vreau asta doar pe timpul verii, vreau mereu. Și de asta, întrebarea pe care ați pus-o, despre prietenul care nu ne lasă niciodată, pentru mine rămâne deschisă, la fel ca toate întrebările cele mai adevărate. Oare poate prietenul ăsta să stea cu mine și să mă facă adevărat, plin și viu pentru totdeauna?

Tu ce părere ai?

Eu ce părere am? Că trebuie să verific.

Perfect! Perfect! Trebuie să verifici. Și trebuie să riști constant ca să verifici. Fiindcă doar asta te va convinge tot mai mult. Însă mai devreme spuneai că această dorință te deranja.

Da.

Și cum adesea te deranjează pentru că te agită, te aruncă din nou, te face să alergi înainte, uneori încercăm s-o suprimăm.

Eu nu prea înțelegeam ce să fac cu dorința asta.

Asta e problema: de multe ori noi nu știm ce să facem cu dorința asta. Și cum nu știm ce să facem, adesea ne deranjează, e doar o suferință, e pur și simplu ceva ce ai prefera să nu ai, și deci te gândești că unicul mod ca să te eliberezi de dorință e să te distragi de la asta. Alternativa la tulburarea asta pare să fie distracția, dar pe urmă e de-ajuns ceva, oricât de mic, ca să apară din nou dorința în toată forța ei; e inutil să ne distrăm! Pentru că fiul risipitor e mereu în fața noastră: și el voia să scape, dar, la un moment dat, nici măcar în mijlocul porcilor nu putea împiedica

aparitia dorintei. Si asta e minunat, pentru ca ne face sa intelegem ca orice am face, daca nu e adevarat, daca acel lucru nu accepta ceea ce e adevarat in noi, dorinta apare din nou, reapare, reapare. Si atunci, asta ce te face sa inveci despre tine?

Că eu sunt mai plin dacă urmez această dorință pe care o am.

Că dorința face parte din constituția ta, e ceea ce te constituie. Tu ești această dorință, tu coincizi cu această dorință. Tu nu poți fi tu însuși fără această dorință, care e mult mai mult decât ceea ce poți tu să înțelegi. Misterul nu îți ține o predică despre dorință, ci pune în tine dorința, o pune în fiecare fibră a ființei tale și îți dă tot timpul vieții ca să înțelegi pentru ce anume ți-a dat-o. Fără asta, totul e plat. Tu spui: căutarea asta, dorința asta, au făcut totul nou și autentic, pentru că fără asta, spune Gaber în celebrul cântec despre dorință («Dorința», G. Gaber și A. Luporini), viața e o plictiseală. Dorința poate deranja, dar alternativa la a nu avea dorința, e plictiseala. Așa cum li se întâmplă multora care renunță la natura acestei dorințe: îi vedeți plictisiți deja la vârsta voastră. Închipuiți-vă ce viață îi așteaptă! E de-a dreptul entuziasmant și numai când te gândești, sau nu? Atunci, prima chestiune e să ne dăm seama de asta. Sper ca mâine Marta să vă explice bine de ce ...gândiți-vă că don Giussani a început GS tocmai vorbind despre dorință, într-un moment în care nimeni nu vorbea despre asta decât eventual pentru ca să aplatizeze dorința. Pare că-i egal cu zero să pornim de aici, dar cine poate vorbi de dorință? Cine poate privi dorința? Pentru că, așa cum spui tu, nu se știe la ce servește, stingherește. Păgânii din antichitate nu erau în stare să stea în fața dorinței și de asta încercau s-o reducă. Dorința era prea periculoasă. *Hybris* era prea periculoasă. Atunci încercau să coboare ștacheta vorbind despre *aurea mediocritas*, termenul mediu, pentru că așa o țineau un pic sub control, fiindcă altfel dorința se dezlănțuia și crea probleme. De asta e normal ca, întorcându-se la păgânism, oamenii să nu fie în stare să stea în fața dorinței decât ca să se distreze sau ca să caute s-o suprimă în multe feluri. Unul singur a fost în stare să stea în fața dorinței omului fără s-o reducă, ba dimpotrivă, amplificând-o; de asta, spuneam mai devreme, că nu putem trece, ca și cum nimic n-ar fi, peste cuvintele sfântului Paul, pe care le-am recitat la Laude. Cristos n-a venit ca să ne distragă atenția de la dorință, ci a venit ca s-o ia în serios. Când Isus e în fața Samaritencei, ea începe să se joace cu chestiunea apei etc etc, până când Isus îi spune: «Încetează! Nu e o problemă dacă ai sau n-ai găleată, problema e că apa asta nu îți potolește setea». El începe s-o provoace pe femeia aia datorită setei dorinței ei. Și când ea îl întreabă «Cum faci să scoți apa dacă n-ai găleată?», El îi răspunde «Eu am o apă ce-ți poate potoli setea», adică dorința Samaritencei. Atunci ea încetează să se joace cu cuvintele și îi spune: «Dă-mi să beau din această apă ...» (*In 4,7-15*). Doar o astfel de promisiune pune capăt jocurilor acelei femei. Isus nu se oprește prea mult la încercările neîndemânaticale ale femeii: cinci soți. Dar dacă Isus nu răspunde la acea dorință care-o făcuse să schimbe atâția soți, ea ar căuta altul, un al șaptelea, un al optulea. Nu îl interesează să îi aranjeze imediat viața, pentru că știe singurul lucru care îi poate aranja viața Samaritencei, și anume, să găsească răspunsul la dorința ei. Cât de cert trebuie să fie Isus de faptul că El însuși este răspunsul, încât să nu fugă, la fel ca păgânii, din fața dorinței; și, într-adevăr, nu doar că nu fuge, dar îi face cea mai mare promisiune: «Cine mă urmează, va avea înșustit», nu doar că va trăi, ci va avea de o sută de ori mai mult, «chiar mai mult, chiar eu vă aprind și mai mult setea. Nu vin ca s-o netezesc, ci o întetesc și mai tare. De asta pun un dor în inimile voastre».

Și asta e un lucru de zi cu zi, deci.

Exact, exact! Pentru că problema, așa cum spune un cântec latino-american *Razón de vivir*, e ca omul să nu piardă niciodată îngerul dorului. Pentru că de multe ori, atunci când cineva crede că a

găsit în persoana iubită ceea ce îi umple dorința, în fond își pierde îngerul nostalgiei, nu îi mai e dor, crede că împlinirea dorinței e s-o turtești pe celălalt. De asta mulți spun: eu nu vreau să pierd nostalgia, nu vreau să pierd dorința, de ce să mă implic într-o relație, dacă după aia pierd îngerul dorului? Problema e dacă există ceva ce, în același timp, răspunde la dorință și întetește dorința, nu te face să-ți pierzi îngerul dorului, pentru că altfel totul e din nou plat. Acest răspuns și această întetire e ceea ce a introdus Cineva în istorie. De asta, un mare geniu, ca sfântul Toma de Aquino vorbea despre *desiderium naturae*, care nu e o dorință oarecare, banală, pe care orice ar putea-o satisface, ci e dorința care ne constituie în esență. De asta îmi place atât de mult fraza lui Ioan Paul al II-lea pe care o cita don Giussani: «Nu va exista fidelitate [...] dacă nu se va găsi în inima omului o întrebare [sau o dorință] la care doar Dumnezeu îi poate oferi răspunsul, mai bine, la care doar Dumnezeu să îi fie răspunsul» (Ioan Paul al II-lea, *Omilia, Călătorie în Republica Dominicană, Mexic și Bahamas*, 26 iunie 1979), la care doar Cristos să îi fie răspunsul. Dacă oricine trece pe stradă ar fi în stare să răspundă la această dorință care ne alcătuiește, de ce ar mai merita să fim creștini? Merită să fim creștini doar din acest motiv: pentru că doar Unul ia în serios dorința și o întetește. O întrebare (o dorință) la care doar Cristos îi poate fi răspunsul. Există Cineva care nu turtește dorința, fiindcă răspunde la ea, dar care o și întetește în timp că răspunde încontinuu la ea. De aceea, spuneai tu, căutarea ta a făcut totul nou și autentic – nu a șters, ci a întetit! Dorința ta a devenit nouă, înflăcărată de Dumnezeu, pentru că dacă nu ar fi fost altcineva, cineva diferit de tine, toate astea, nici nu le-ai putea visa.

Da.

Dumnezeu e cel care te-a făcut așa, Dumnezeu e cel care a pus în tine această dorință. E Dumnezeu, e adevărat, e Dumnezeu cel care întetește: un tu diferit de tine, o diversitate, ceva din afara ta, care întetește constant dorința ta. De asta avem nevoie de o întâlnire. De asta a devenit trup: pentru ca omul să poată întâlni pe cineva care să-i întărească dorința, ca și Samariteanca în fața lui Isus, ca și apostolii în fața lui Isus, și ca acum, când, continuă să rămână într-un loc ca GS: se numește „Biserică a lui Dumnezeu”. Nu se discută Biserica. Lumea înțelege ce e Biserica pentru că rămâne, pentru ca turcii, sicilianul și profesorul să își dea seama că tu duci cu tine ceva, în felul tău de a trăi, ceva ce ceilalți, fiind oameni ca noi, nu au la fel de aprins. Și atunci înțelegem ce recunoștință trebuie să avem față de Cristos. Și asta, așa cum ai spus la sfârșit, nu se poate să nu îți dorești pentru totdeauna. De asta, nu există o altă cale de a trăi, decât aceea de a-L căuta zi și noapte, și nu pentru că vrem să fim cine știe ce, pentru că vrem să fim sfinți după imaginea de sfânt pe care o avem noi în minte, ci sfinți pentru că nu vrei să-L pierzi – acesta e sfântul – și de asta Îl cauți tot timpul, zi și noapte. Altfel o să vă mulțumiți cu firmituri. Dar, cum spunea o fată, vara asta, odată ce ai experimentat asta, nu mai poți s-o ștergi din tine: «Mi-e dor de mine», spunea. Mi-a plăcut foarte mult propoziția asta, rostită de o novice din Grupul Adult. Ce voia să spună? Că Cristos a dus existența unei persoane care L-a întâlnit, la un atare nivel de plinătate, încât nu mai poate fără; de fapt, când lipsește această experiență, mi-e dor de acest „mine” care a atins punctul culminant. Și atunci nu te mai poți mulțumi cu nimic mai puțin. De asta don Giussani spunea că, la urma urmei, ascultarea e ascultare față de un eu atins de Cristos, care deja e în mine, ca experiență, în măruntaiele eului meu. A intrat atât de mult în mine, m-a înflăcărat atât de tare, încât îl cunosc pe Cristos din experiența de plinătate umană la care mă duce. Dacă cineva vrea să se mulțumească cu mai puțin de-atât, n-are decât să decidă el singur.

Vara asta a fost foarte semnificativă pentru mine, fiindcă am ajuns în tabăra cu GS dornic să găsesc niște raporturi care să îmi lase cu adevărat ceva și să întâlnesc persoane care să se intereseze cu adevărat de mine.

De ce? Pentru că de obicei raporturile nu îți lasă nimic?

De fapt asta urmează să spun.

E impresionant cum începeți să vorbiți! Nu e vorba că ar putea ajunge raporturile, sunt multe raporturi care nu lasă nicio urmă în noi.

Într-adevăr. Înainte de tabără, petrecusem câteva zile căutând numai distracția, prin niște localuri de noapte cu niște prieteni, cu o companie de prieteni cu care mă simțeam bine. Mă distram. Dar, odată ajuns acasă, când se termina totul, simțeam un gust amar și simțeam că nu eram pe deplin fericit.

Vedeți cum funcționează *detectorul* în voi? Nu putem să ne prefacem că nu avem criteriul cu care să judecăm totul. Ce anume înseamnă pentru tine să simți «un gust amar»? Ce înseamnă că tu descoperi în tine – fără să trebuiască să vină Pigi să-ți țină o predică, fără să trebuiască să vină Albertino sau vreun înger din cer –, ce înseamnă că descoperi acest gust amar, care îți conferă începutul pentru a înțelege că este ceva ce nu merge? Nu avem nevoie de altceva care să vină din afară. Nu mă lua peste picior răspunzându-mi «Eu nu știu, sunt pierdut»! Nu, tu nu ești chiar deloc pierdut. Problema e dacă noi suntem sinceri cu acest gust amar care ne rămâne în gură sau nu. Punct și gata. Problema e seriozitatea față de sine. Nu dați vina pe alții, pe cei cu care te duci la discotecă, pe cei care nu îți aduc aminte, pe prietenii care nu te ajută; tu ai gustul amar în gură și trebuie să te hotărăști dacă urmezi acest amar sau urmezi ceea ce îți aduce ceva diferit de acest amar. Și asta cine hotărăște, copiii? Fiecare dintre noi, dar nu ca să mergem în cer într-o zi, cândva, nu pentru că altfel am merge în iad cândva, pentru că iadul începe aici și cerul începe aici.

Lucrul care mă deranja cel mai tare în această amărăciune pe care o simțeam era incapacitatea mea de a vorbi despre asta cu prieteniiăștia. Eu simțeam neliniștea asta, dar nu reușeam să vorbesc despre asta cu ei, atât pentru că nu mă simțeam înțeles, cât și pentru că lor nu le păsa cu adevărat de ceea ce eram eu, ci îi interesa doar distracția din seara respectivă.

Dar tu chiar crezi că o poți scoate la capăt cu prietenii tăi vorbindu-le despre ceva abstract? Va trebui să le arăți că ai întâlnit ceva care îi ajută să înțeleagă. Tu ai început să simți ceva, care nu era amar, doar pentru că cineva ți-a explicat asta?

Nu, pentru că am simțit un interes.

Într-adevăr, metoda pe care o folosește Isus e complet diferită. Dar cum noi nu ne dăm seama de asta, le ținem predici altora. Dar ție ți-a ținut cineva vreo predică, atunci când ai întâlnit GS? Isus – băgați-vă bine în cap! – nu a pierdut nici măcar o clipă ca să facă propagandă atunci când i-a întâlnit pe Ioan și pe Andrei, nici măcar un minut! «Veniți și vedeți!», le-a spus. Dar, de multe ori, nefiind conștienți de cum ni s-a întâmplat nouă, schimbăm metoda și atunci ne gândim că pentru a întâlni pe cineva trebuie să le dăm niște lecții. Dumnezeu, copiii, a inventat o altă metodă. Vrea să te facă să înțelegi ce e iubirea? În loc să-ți țină o lecție despre iubire, te face să te îndrăgostești, o experiență prin care înțelegi mult mai mult ce anume înseamnă să iubești pe cineva și să fii iubit. Nu-ți ține o predică, face să ți se întâmple, face să ți se întâmple ca să nu îl poți reduce la un discurs abstract. Te face să te naști într-o familie în care ești iubit, îți dă niște prieteni prin care înțelegi diversitatea raporturilor, așa cum spuneai mai devreme: raporturi care îți lasă o urmă. Nu e totul la fel, nici un mod oarecare de a sta cu prietenii, nici o familie la fel cu alta, nici prietenii nu sunt la fel cu alții. Nu e totul egal. Și Dumnezeu face să se întâmple iubirea

pentru ca noi s-o putem înțelege. Iubirea nu e un cuvânt abstract. Știți de ce se întâmplă iubirea? Pentru ca, atunci când se întâmplă să facem experiența de a iubi și de a fi iubit, tu să înțelegi, și când nu se întâmplă, rămâi cu gustul amar. E ușor. Dumnezeu face să fie ușor. Chestiunea e că noi, ca să comunicăm asta altora, trebuie să ne comportăm ca Dumnezeu, nu putem face altfel. Așa cum am văzut: prietena noastră la Dublin se poate trezi în fața unui tânăr turc care nu știe despre ce vorbește, și cum poate să-l facă să înțeleagă? Trăind. Trăind! Dacă tu nu îți dai seama de asta, spui «Sunt incapabil să comunic asta și prietenii mei nu înțeleg». Și o să începi să dai vina pe ei că nu înțeleg; dar nu pot înțelege printr-o «explicație» de-a ta. Problema e că nu îți dai seama că cel care nu înțelege ești tu, pentru că folosești o metodă ca să-i faci să înțeleagă datorită căreia e imposibil să înțeleagă. Asta mă interesează în mod deosebit, pentru că altfel vă puneți într-un unghi mort și în loc să fiți înflăcărați ca ei să vadă o diversitate în voi, dați vina pe ei fiindcă nu înțeleg. Și atunci? Ce facem? Poate că trebuie să le ținem un curs ca să-i pregătim să înțeleagă? Un soi de pre-evangelizare? Ioan și Andrei au făcut un curs de pre-evangelizare, pre-întâlnire? Nu! Ioan și Andrei erau deja gata pentru întâlnire. Tu erai deja gata pentru întâlnire. Celălalt e deja gata pentru întâlnire. De aceea e nevoie să aibă loc întâlnirea; nu e vorba că tu i-ai explica celuilalt întâlnirea, ci trebuie să i se întâmple. Tu ești gata ca să te îndrăgostești?

Da.

Într-adevăr, e de-ajuns să se întâmple. Desigur, nu e scontat că se întâmplă pentru simplul motiv că îți dorești. Dar tu ești deja gata, astfel încât, pentru ca acest eveniment să aibă loc, nu ai nevoie de nicio condiție particulară, ai nevoie doar de toată umanitatea ta. Deja ești cu totul gata. Misterul te-a creat gata pentru întâlnire, pentru fiecare întâlnire a vieții care e doar o mică reflexie a celei adevărate, a celei care înflăcărează, care e întâlnirea creștină.

Cu dorința asta am mers în vacanța cu GS, unde am întâlnit pe cineva care era în aceeași situație cu mine, adică nemulțumit de ceea ce trăia cu prietenii lui de discotecă și dornic de cineva care să răspundă nevoii lui, nevoie de ceva care să dureze pentru totdeauna, sau cel puțin de ceva mai mult decât o seară la discotecă. Spre deosebire de mine, însă, el reușise să înțeleagă că tot ceea ce avea nu îi corespundea și se îndepărtase de acea viață și de acei prieteni care nu aveau niciun gust, și nici nu îl făceau fericit. Cu persoana asta s-a născut un raport incredibil, în care efectiv ...

Vezi? Cum a răspuns Misterul la problema ta?

Am întâlnit pe cineva.

Perfect! Asta voiam să spun înainte. Misterul a devenit trup, explicația a devenit carne. Discursul a devenit trup și sânge în cineva. Așa răspunde Dumnezeu. Înainte de toate te face să întâlnești pe cineva în care s-a întâmplat deja.

S-a născut un raport în care simt o corespondență cu dorința mea. El nu numai că mă fascinează pentru că reprezintă o mărturie față de ceea ce era situația mea, dar și pentru că vedeam că el reușea și reușește și azi să retrezească în mine dorința, să țină trează în mine pofta de a fi fericit și mai ales de a putea fi eu însumi în fața dificultăților celor mai urgente pentru mine. Experimentez cu persoana asta ceea ce căutam și voiam cu disperare: un raport în care să fiu liber și în care să simt un interes real pentru persoana mea, mereu și în fiecare clipă, nu corelat doar cu un moment al zilei, cum putea fi o seară tare la discotecă. Când s-a terminat vacanța cu GS, cu câteva săptămâni mai târziu, am recăzut în greșala de la începutul verii, sau am

confundat din nou lucrul de care aveam nevoie, drept pentru care îmi petreceam zilele pe un șezlong la plajă și iar îmi duceam serile în restaurante de lux sau localuri în vogă, cu aceiași prieteni de odinioară.

Și atunci? Acum alegi.

Atunci a fost evidentă disproporția dintre ceea ce întâlneam măreț și ceea ce însă trăiam în clipa respectivă. Mă simțeam complet singur, abandonat de acei prieteni care nu îmi corespundeau; era chiar un moment de-o tristețe înfinită, chiar și în raportul cu prietena mea. În clipa aia de tristețe și de disperare n-am reușit să merg decât la o singură persoană, adică la acel prieten pe care îl întâlneam în tabără. Și încă o dată, cu el, am simțit că renasc, încă o dată m-a retrezit în fața urgențelor vieții, și nu pentru că mi-ar fi rezolvat problemele pe care le aveam, ci pentru că pur și simplu îmi arăta și îmi mărturisea un mod de a sta cu dorința mea de fericire în fața acelor dificultăți.

Mulțumesc mult pentru că ai descris dinamica pe care ai trăit-o, pentru că asta ne ajută să înțelegem că întâlnirea creștină nu e ceva magic, care se întâmplă o dată pentru totdeauna și pe urmă totul e ușor. Se poate ca, și după ce ai văzut, să revii la cum erai înainte. «Vezi că nu l-a ajutat la nimic să meargă în tabără?», ne zicem de multe ori descurajându-ne, pentru că ne măsurăm doar în privința capacității de reușită de după. Dar chiar e adevărat că în tine n-a rămas nimic din acea tabără?

Nu, altfel aș fi rămas cu prietenii ăia.

Tu ai fost deja plăsmuit și nu mai poți să nu-ți mai fie dor de tine, cum spuneam mai devreme. Nu poți evita ceea ce ți s-a întâmplat și începi să-i simți lipsa. E impresionant, pentru că nu e că tu n-ai fi fost cu prietenii de dinainte, cu cei cu care mergeai la discotecă, și totuși spui: «Eram singur». De ce spui «Eram singur», dacă erai înconjurat de toți prietenii ăia? Ce ai învățat despre natura singurătății?

Mă simțeam singur tocmai pentru că, având deja experiența unui tip de raport în care eram tot timpul relansat ...

Dar și prietenii ăia te relansau constant ... să mergi la discotecă!

Cu prietenul ăla al meu, pe care l-am întâlnit în tabără, puteam să fiu eu însumi.

Ah! Ce anume ne face să fim noi înșine și, deci, ce anume învinge singurătatea? Ce este singurătatea? Nu e să nu ai pe cineva lângă tine, mereu în picioarele tale, aveai o grămadă de astfel de prieteni, și totuși te simțai singur. Singurătatea despre care vorbim, adevărata singurătate, spune don Giussani, e lipsa de semnificație, e neputința pe care o simt în fața insatisfacției. De asta pot fi înconjurat de oameni, și totuși să fiu singur, pentru că ei nu sunt în stare să răspundă la neputința mea, la incapacitatea mea de a fi bucuroși. Dacă suntem mai mulți, mai mulți, mai mulți, mai mulți, asta nu înseamnă că suntem mai plini și mai puțin singuri. Atenție, pentru că se poate întâmpla și în acest mediu: dacă trăim GS în acest fel, chiar și înconjurați de prieteni putem fi mai singuri. Pentru că punctul nu e să fim înconjurați de lume, ci dacă acești prieteni aduc cu ei «răspunsul la neputința mea, dacă îmi dau ceva care lasă o urmă în mine, sau nu», cum spuneai înainte, că «îmi dau ceva care răspunde la nevoia mea; altfel, chiar și înconjurat de oameni, sunt singur». Mă uimește că voi surprindeți toate chestiunile, de exemplu, faptul că tu îți dai seama că ești înconjurat de oameni și, în același timp, ești singur, asta e o

genialitate. Voi descoperiți asta în experiența voastră, nu trebuie să v-o spun eu. Pentru că dacă eu ți-aș explica fără ca tu să fi experimentat deja, n-ai înțelege ce îți spun; în schimb tu înțelegi, și nu pentru că ți-a explicat cineva. Altfel nu doar că îți pierzi prietenii, dar nu înțelegi nici raportul cu iubita, nici raporturile cele mai adevărate și mai apropiate pe care le ai, cele la care ții mai mult. Totul se risipește ca nisipul printre degete. E cumplit. Și nu e o problemă de moralism sau a vieții veșnice, pentru că are legătură cu viața de acum, Cristos, de fapt, a venit ca să dea totul de o sută de ori în plus. Altfel, dacă se întâmplă ca cineva să nu întâlnească ceva care să-l scape de-a pierde totul – îți poți mărturisi acest lucru, ție însuși, sau nu –, dacă tu te simți singur chiar când ești cu prietenii tăi, atunci ce anume sunt acești prieteni? Nimic. Cum poți fi atașat de ei? Ești atașat pur și simplu în mod tangențial, pentru că mergi cu ei la discotecă, și nu pentru că te conduc la găsirea răspunsului la dorința ta de fericire. Care e singurul prieten? Prieten e cel care e în măsură să mă ajute să răspund la singurul lucru pe care îl doresc în viață: să fiu fericit. Dacă nu răspunde la asta, își bate joc de mine. Nu e prieten, chiar dacă eu îi spun „prieten”, fiindcă noi îi zicem „prieten” la primul care trece pe stradă fiindcă bem bere cu el, dar pe urmă nu lasă nicio urmă în noi. Atunci începem să înțelegem ce anume înseamnă să fii prieten, ce înseamnă să ai un prieten, ce înseamnă să învingi solitudinea, ce înseamnă să ai un raport adevărat cu iubita. Și când cineva vede că totul se îndepărtează, nu poate să nu se întoarcă, nu poate să nu-i fie dor de prietenul datorită căruia renaște. Înțelegeți de ce suntem creștini? Nu pentru că am fi mai de treabă – într-adevăr putem face aceleași prostii ca toți ceilalți –, ci pentru că ni s-a întâmplat ceva ce nu putem șterge din noi; șchiopătând, mergând înainte și-napoi, căzând, descurajându-ne, dar fără s-o luăm niciodată pe-un alt drum. De ce? Pentru că acolo eul renaște din propria cenușă, așa cum vezi. Nu vă speriați că poate apărea descurajarea asta! Lucrul important e că atunci când Domnul vă face din nou conștienți de asta, să vă amintiți de acel prieten; și atunci vei putea ceda din nou și îl vei putea urma din nou, nu te biciui singur pentru că pică! Ce mister este în faptul că slăbiciunea e slabă și că tu te pierzi imediat în clipa următoare? Cum spune Giussani: nu e vorba că Zaheu nu s-ar mai fi certat a doua zi cu soția. Însă noi avem o imagine despre sfințenie cum că asta ar însemna să fim complet fără pată; aici se află toată drama vieții. Unica problemă nu e ca noi să nu greșim. Evanghelia ne-a spus câte a făcut Petru, n-a omis nicio greșală, așa cum nici noi nu trebuie să ștergem nimic din ceea ce ni se întâmplă, pentru că asta e ceea ce ne face conștienți de faptul că pot greși de-atâtea ori, dar nu pot să nu-mi aduc aminte de prietenul care m-a făcut să renasc. Acum decideți voi! Toată drama e aici, în momentul în care îmi dau seama din nou și se redeschide jocul, repornește drama. Și toate greșelile pe care le-am putut face nu mă pot împiedica să nu mă întorc. Nimeni nu te-a oprit să te întorci. Toată viața se joacă în această clipă, și Dumnezeu a făcut tot ceea ce a făcut ca să genereze pe cineva care să îi spună da, chiar și după ce l-a fi negat. Isus, de fapt, nu se oprește la ceea ce a făcut Petru, ci îl întreabă: «Mă iubești tu?». Și eu te întreb pe tine: «Tu vrei viața pe care ai găsit-o? Vrei să renaști?». Atunci caută-! Nimeni nu te-a oprit, te poate opri, dar nimeni nu te poate scuti. Asta e libertatea ta, drama libertății tale. Pentru că, așa cum spune Péguy, pe care l-am citat la Exercițiile Fraternității (e incredibil fragmentul acesta din Péguy!): «Pentru această libertate [...] am sacrificat totul, spune Dumnezeu, / Pentru plăcerea pe care o am de a fi iubit de oameni liberi, / În mod liber» («Misterul sfinților inocenți», în Ch. Péguy, *I Misteri*, Jaca Book, Milano 1997, p. 343). Dumnezeu nu vrea slujitori, nu vrea sclavi, vrea prieteni care să Îl iubească liber, ca niște oameni liberi. Tu preferi să fii iubit liber sau nu? Și Dumnezeu ar trebui să aibă gusturi mai slabe decât ale tale?

Mulțumesc pentru întrebarea pe care ne-ați pus-o tu, Albertino, și don Pigi. Pentru mine a fost o provocare și o ocazie de a întreba. Atunci când ne-ai întrebat, la Triduum, dacă am făcut

vreodată experiență de un prieten care să nu ne fi abandonat niciodată, eu, fiind incapabilă să fiu falsă cu mine însămi, mi-am zis: «Nu, eu n-am întâlnit niciodată un prieten care să nu mă fi lăsat»; toți, mai devreme sau mai târziu, au uitat de mine și m-au rănit chiar și fără să vrea. Toți nu sunt de-ajuns.

«Toți nu sunt de-ajuns». Bravo! Toți nu sunt de-ajuns. Dar noi putem trece peste aceste afirmații pe care le facem sau pe care le ascultăm, fără să vibrăm, fără să fim entuziasmați. Toți sunt prea puțini. De ce simți că sunt prea puțini? Trebuie să vă băgați în cap asta: toți sunt prea puțini. De ce? De ce sunt prea puțini?

Pentru că eu îmi dau seama că atunci când sunt cu prietenii, chiar și atunci când felul în care stăm împreună e adevărat și frumos, în fond nu umple până la capăt ...

Nu umple până la capăt. Bravo! Nu umple până la capăt. Atunci, ce anume dorești tu și prietenii tăi nu sunt în stare să umple? Și asta ce anume te face să înțelegi despre tine? E chestiunea determinantă cu care trebuie să-ți reglezi conturile: ce anume te face să înțelegi despre tine? Dacă înțelegi asta, pe urmă n-o să mai poți să le reproșezi celorlalți că nu sunt toți lângă tine, pentru că, și de-ar fi cu toții acolo, n-ar umple de tot nevoia ta. Atunci să renunțăm la sportul nostru favorit, care e acela de a le reproșa celorlalți că nu sunt cu noi. Asta e chiar sportul nostru preferat: mereu cineva lipsește și așa ne petrecem viața reproșându-le celorlalți că nu sunt la înălțimea a ceea ce așteptăm noi de la ei. Dar și dacă ar fi toți lângă noi, tot ar fi prea puțini, prea puțini pentru noi. Așa că să terminăm odată! Sportul ăla e inutil! Și dacă ar fi toți cu noi, toți nu sunt destui. Să spunem asta înseamnă că noi începem să ne dăm seama de ce anume suntem noi, nu ceilalți, noi; și, în consecință, ce sunt ceilalți. Și ce anume îți spune asta despre tine?

Că nu e raportul cu prietenul sau prietenul în sine ceea ce mă face bucuroasă.

De ce nu? Ce îți spune despre tine?

Că sunt creată din ceva mai mult decât raportul cu prietenul, că nu prietenul e cel care mă împlinește.

Exact. Și de ce? Ce anume spune asta despre ceea ce dorești tu? Ce anume îți spune despre ceea ce ești tu? Asta e ceva captivant, copii! Cine suntem noi încât toți nu ne sunt de-ajuns? Cine suntem noi încât toți nu ne sunt de-ajuns? Mă uimește cât de mult avea don Giussani conștiința asta până în măduva oaselor; astfel încât, atunci când cineva spune «Acum vin eu și aranjez lucrurile» – e ca și cum ți-am spune «Acum venim noi și îți rezolvăm problema», nu putem rezolva. De ce? Ce anume spune asta despre natura dorinței tale? Fiindcă asta e eliberator pentru toți –, don Giussani răspunde: «Ce trist» («Drumul cel lung al maturității», *Tracce*, n. 3/2008, p. 61). Când ne gândim că ceilalți pot fi suficienți sau ne gândim că noi înșine putem fi suficienți pentru ceilalți, el spune: «Dar ce trist și numai să gândești așa!». Cât de conștient era don Giussani de măreția ființei noastre, de «Misterul etern / Al ființei noastre» (G. Leopardi, «Pe piatra funerară a unei femei frumoase», v. 22-23, în *Cara beltà ...*, BUR, Milano 1996, p. 96), cum spunea Leopardi. E inutil să-ți explic toate astea, dacă tu nu simți în tine, dacă tu nu experimentezi uneori că toți nu sunt suficienți. Astfel ne face Misterul să înțelegem ce anume suntem, nu printr-o explicație, ci făcând să vibreze fiecare fibră a ființei tale. Toți nu sunt suficienți. Și atunci?

La Triduum, la prima lovitură, înainte de a spune «Da, Isus există și mă iubește», a apărut obiecția mea umană.

Exact. Înainte, pentru că altfel e ca și cum am acoperi cu leucoplast.

A apărut obiecția mea umană și am plâns, pentru că în fond, acea întrebare a dezvăluit dorința inimii mele ...

«A dezvăluit dorința inimii mele». Bravo!

... care e aceea de a găsi pe cineva care să mă iubească cu adevărat și care să nu mă lase niciodată, cineva care să mă îplinească. E căutarea unui tu, și e căutarea care m-a încheștat în lunile astea și care mă zguduie tot timpul. Cine ești tu, tu, care îmi lipsești, tu care generezi în mine acest gol, această nostalgie sfâșietoare? Eu sunt sigură doar de două lucruri în fața acestei întrebări: unicul loc în care am întrezărit un răspuns la această exigență a mea de semnificație a fost compania creștină, și apoi eu sunt în mod inegabil incompletă, cerșetoare, cum spune don Giussani. Vara asta a fost plină de întâlniri, de experiențe chiar excepționale, tocmai așa cum le înțelege don Gius, corespunzătoare așteptării inimii, în fața cărora nu pot decât să recunosc și să afirm că mi-au fost date și dăruite mie. Însă, în fiecare seară, cu o conștiință mai mică sau mai mare, m-am simțit încă plină de dorință pentru că eram incompletă, încă incompletă, chiar și după ce am fost o săptămână în locul pe care îl iubesc cel mai mult pe lume, tabăra de scout, unde am redescoperit prieteni și am întâlnit prieteni noi și sinceri, adevărați tovarăși de drum, chiar și după ziua în care am fost să vedem răsăritul pe vârful Cervino, lucrul cel mai frumos pe care l-am văzut vreodată. Iată, eu nu știu bine de ce și nu înțeleg până la capăt cum, dar am această nostalgie constantă, această exigență de ceva mai mult, tot timpul. M-am întrebat mult în zilele astea (fiind corigentă la greacă, a trebuit să învăț mult) ce anume înseamnă un prieten care nu abandonează și am cerut în rugăciune să pot să întâlnesc un astfel de prieten, un prieten, chiar și la învățat, mai ales la învățat. Nu pot să spun că l-am întâlnit pe Cristos studiind istoriografia și autorii greci, fiindcă aș fi cam mincinoasă, însă pot să spun că n-a fost o secundă în care să fi fost lăsată singură: un apel neașteptat de la un prieten de la Londra, prietenii care pregătesc examenul de admitere și care mă invită să învăț cu ei, mama mea, care e o fire foarte dură, foarte severă, m-a îmbrățișat cu tandrețe și mi-a făcut patul în fiecare dimineață înainte de examen, ca să mă ajute cum poate. Zilele astea mi-e clar că prin chipurile pe care le am lângă mine trece aceeași afecțiune, aceeași prietenie punctuală și autentică pe care o caut și o doresc. Chiar dacă chipurile prietenilor mei sunt imperfecte, e incontestabil că duc cu ele un semn, ceva special care mă fascinează, care îmi corespunde. Ei au ceva mai mult, chiar dacă sunt imperfecti, minunat de imperfecti. Îmi dau seama că prietenia în companie nu mă abandonează: un mesaj, un loc ținut la întâlnirea de discuții, un zâmbet al prietenului care trece cu mașina, o atenționare; totul mă reconduce să întreb, să fiu atentă, să recunosc. Încă nu știu să dau un nume la acest mai mult pe care îl intuiesc în prietenia cu GS, dar eu am nevoie de asta. Eu sunt făcută pentru acest mai mult, pentru infinit, deci urmez compania care mă acompaniază, mă îmbrățișează cu toate defectele mele, compania care m-a găsit și care nu mă lasă niciodată.

«Cine ești tu care îmi lipsești?». Dar înainte de asta, tu ți-ai dat seama că toți nu sunt suficienți: asta e ceea ce dezvăluie dorința mea, care mă face să înțeleg natura dorinței mele. Atunci, dacă nu sunt prietenii ceea ce caut, ce caut? Cine îmi lipsește, dacă toți nu sunt suficienți? Cine îmi lipsește? «Cine îmi lipsește?», se întrebă. Pentru că, nefiind ei, cine îmi lipsește? De cine duc dorul? «Lipsa asta a cui e lipsă, / inimă», spunea Mario Luzi («A cui e lipsă ...»), în *Sotto specie umana*, Garzanti, Milano 1999, p. 190). Vezi? Noi putem înțelege aportul poezilor, a ceea ce spun poezii tocmai pentru că simțim cum vibrează în noi. Noi încercăm să spunem și nu reușim

să spunem la fel de bine ca Luzi, dar când îl citim, recunoaștem: «Asta e!». Lipsa asta a cui e lipsă? Tu ai spus-o în alt fel. Și ce se întâmplă? Cum spui tu: «M-am simțit plină de dorință pentru că aveam o lipsă și în fiecare seară mă descopăr încă cerșetoare». Asta e viața. Pot vedea vârful Cervino și pot fi în tabără și să mă descopăr incompletă, că ceva îmi lipsește. Atunci mi-e dor de acest ceva mai mult, tot timpul. Și ce ți-a venit să faci? Dacă toți nu sunt de-ajuns, dacă sunt prea puțin, dacă Cervino e prea puțin, dacă vacanța e prea puțin, ce ți-a venit să faci?

Să cer.

Să ceri. Foarte bine! Cererea se naște în punctul ăsta. Nu e că n-am avea altceva de făcut; problema e că, nefiind niciodată de-ajuns tot ceea ce găsesc pentru a umple dorința mea, cer. Cererea se naște din măruntaiele eului nevoiaș; nu de la cel care n-are nimic de făcut, ci de la cel care a trăit, care trăiește, care merge la Cervino, care merge în tabără, care are prieteni, dar își dă seama că toate astea sunt prea puțin. Totul e puțin, «mărunt», spune Leopardi. Asta e compania pe care ne-o fac geniile: «Și să descoperi că totul e puțin și mărunt față de capacitatea propriului suflet» (G. Leopardi, «Gânduri», LXVIII, în *Poesie e prose*, vol. 2, Mondadori, Milano 1980, p. 321). Dacă tot ceea ce avem e prea puțin, ce anume putem face? Doar să cerem. Să cerem. Cererea se naște din măruntaie, nu se naște dintr-o atitudine „pioasă”, de pioșenie. Din pioșenie se naște doar o cerere formală. Adevărata cerere urlă din viscerele eului, se naște din nevoia inimii. Atunci cer și mă pun față în față cu modalitatea cu care altcineva îmi răspunde. Și cum îmi răspunde? Tu ai arătat cum răspunde El la întrebarea asta. Fiecare dintre noi își face o imagine, în propria fantezie, despre cum ar trebui să ne răspundă Misterul – în cazul în care ar fi la fel de inteligent ca noi! E o altă metodă, ceea ce don Giussani ne-a arătat chiar din primul capitol din *Sensul religios*: «Puțină observație și mult raționament conduc la eroare. Multă observație și puțin raționament conduc la adevăr» (cfr. A. Carrel, în *Sensul religios*, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice, București 2000, p. 13). Tu ce ai făcut? Multă observație. Te-ai trezit în fața unor fapte care te retrezesc, prin chipuri, prin anumite chipuri, și ai adăugat un cuvânt splendid. Care cuvânt? Vezi?! Nici tu nu-ți aduci aminte! «Imperfecte». Și totuși unii spun: «Dacă oamenii sunt imperfecti, nu-mi pot aduce răspunsul». Deja Luter spunea asta: «Dacă sunt imperfecti, oamenii nu mă pot conduce la Cristos. Sunt prea imperfecti ca să-L aibă în ei. Nu se poate». Ispita e mereu asta: oamenii sunt prea imperfecti ca să mi-L aducă. În schimb, sunt chiar oamenii, în pofida imperfecțiunii lor, cei care duc în lume acest mai mult. E incredibil! Misterul ajunge la noi prin acești «imperfecti»; cum suntem imperfecti, Misterul n-ar putea ajunge la noi altfel; dacă ar fi procedat altfel, ar fi greșit El metoda. De asta a început alegând pe cineva ca Avram, care era imperfect, așa cum erau toți cei pe care i-a chemat după el. Acum și noi suntem imperfecti, suntem plini de imperfecțiune, dar asta nu-l oprește pe Dumnezeu – cum în schimb ne gândim noi de multe ori – să se facă prezent, nu e un obstacol în fața manifestării Lui. Pentru că ceea ce ajunge la oameni nu e în primul rând imperfecțiunea, ci acel «ceva mai mult» pe care îl duc oamenii prin propria imperfecțiune, și care nu poate fi dus decât prin propria imperfecțiune. Duc ceva mai mult. Atunci când prietena noastră povestea de surpriza turcilor, nu e că ea s-ar crede perfectă, ci recunoaște că toată imperfecțiunea ei nu-i oprește pe băieții ăia musulmani să recunoască în ea o diversitate, așa cum imperfecțiunea nu te împiedică pe tine s-o recunoști în mama, chiar dacă uneori are o expresie dură. Nimic nu te oprește. Și asta taie din rădăcină multe obiecții pe care noi le avem cu privire la o companie care prin natura lucrurilor e imperfectă. Terminați odată! Aceste obiecții sunt ale celor care nu pornesc de la experiență. Fiindcă atunci când cineva pleacă de la experiență, își dă seama că renaște, că e reînflăcărat prin întâlnirea cu oameni imperfecti, cum spunea mai devreme prietenul

nostru. Dumnezeu se folosește de persoane atât de pline de limite ca să mă facă să renasc. Atunci problema nu e că avem limite, ci dacă eu accept să renasc atunci când cineva îmi aduce acest «ceva mai mult», chiar și cu toate limitele lui. Dumnezeu nu se poartă așa pentru că ar fi nepregătit, ci pentru că vrea ca tu să nu greșești atunci când judeci. Când sfântul Paul afirmă că «noi însă avem această comoară în vase de cretă» (2Cor 4,7), de ce o spune? Dumnezeu se putea folosi de alte vase care să nu fi fost de cretă ca să ne aducă tezaurul care e Isus? Da. Putea genera persoane complet perfecte? Ar fi putut, fiind Dumnezeu. Dar care ar fi fost riscul? Dacă Pigi ar fi perfect, riscul ar fi să îl confundăm pe Cristos cu el. În schimb nu! Pigi, cu toată limita lui, e un vas de cretă care duce Ceva altceva. Știți cum face Misterul ca să ne facă să înțelegem asta? alege pe cineva în care să se vadă clar că nu acea persoană e originea a ceea ce duce: în istoria lui Israel alege niște femei sterile, ca și cum ar fi spus: «Vreau să-i fac pe toți să înțeleagă că pe Ioan Botezătorul eu l-am generat, de aceea o aleg pe Elisabeta și o fac să nască atunci când pentru o femeie ar fi imposibil să nască; și așa e evident pentru toți că Eu sunt cel care înfăptuiesc». Și acesta e un ajutor pentru noi. De fapt, Dumnezeu cum se prezintă în istorie? Prin fapte, semne prin care să fie absolut clar că originea îi aparține. Cum ne face pe noi să înțelegem, care suntem un pic grei de cap? Alege niște moalități prin care noi, așa limitați, putem înțelege: face să se nască un fiu dintr-o femeie bătrână. Dumnezeu a făcut așa de la început cu Sara, soția lui Avram. Dar ea, când aude că va naște, râde, râde! «Mă voi întoarce la tine peste un an de acum și atunci Sara, soția ta, va avea un fiu» (Gen 18,10). Și, când după un an, Sara are un fiu, ce înseamnă pentru Avram? Că el a fost atât de grozav încât a făcut-o să nască când nu putea? Nu, Avram își dă seama că acea naștere fusese opera lui Dumnezeu. Cum acționează Dumnezeu? Nu povestindu-ne povești, povestindu-ne niște vise, ci dându-ne niște fapte – fapte! – pe care le putem atinge și vedea, de aceea spunem: «Cum se poate ca o sterilă să nască?». «Eu sunt», spune Dumnezeu, «vedeți cine sunt? Vedeți cine e originea acestui fapt?». La vechiul popor al lui Israel, sterilitatea era cea mai mare imperfecțiune. O sterilă care să nască? Imposibil! De asta Dumnezeu spune: «În schimb vă demonstrez că se poate pentru că Eu sunt cel care face și ca să nu confundați lucrurile și ca să nu vă gândiți că se întâmplă pentru că Avram, sau oricine altcineva pe care aleg eu, ar fi perfect și grozav». Voi vă întrebați: «Dar e Cristos, asta?». «Dar e chiar Cristos care face compania asta așa?», ne întrebăm uneori. Și cum ne răspunde Cristos? Arătându-ne că ceea ce întâlnim în această companie nu devine posibil datorită perfecțiunii noastre, ci pentru că El face asta posibil, așa cum a făcut cu Avram și Sara. Chiar din prima clipă. «Eu sunt protagonistul istoriei și nu vă dau niște semne puțin clare, aleg sterila ca să fie evident pentru toți, și apoi semnul acesta, și apoi asta, și apoi încă unul, până la Isus, care se naște dintr-o fecioară». Aceasta e metoda lui Dumnezeu. Mai clar de-atât nu se poate. Și chiar și acum, Dumnezeu continuă să se facă prezent prin imperfecțiune. Dar noi insistăm: «Cum?! Cum poate Dumnezeu să îmi aducă acest mai mult prin imperfecțiunea oamenilor ăstora?». Și atunci? Ori e imperfecțiune, și atunci nu îmi aduce acest mai mult, ori acest mai mult e atât de evident încât nu-l poate nega nici măcar imperfecțiunea. Este cineva care e mai mult decât acea imperfecțiune – a mea, a ta – care îl poartă cu sine. Se înțelege?

Voiam să povestesc un fapt care s-a întâmplat la caritativa, unde îi ajutam pe copiii de la oratoriu să învețe. Am început anul acesta, deci nu cunoașteam locul și tot restul. La oratoriu merg des copii și tineri de toate vârstele, de la douăzeci de ani la cinci ani, cu care învățăm noi. O dată, tocmai coboram în părculeț să iau copiii ca să învățăm împreună și erau niște tineri un pic mai mari. M-au oprit pe scări fiindcă sunt un pic mai scandalagii, voiau să se certe, dar eu nu. Așa că le-am zis: «Sunt aici pentru că vreau doar să îi ajut pe copii. Nu sunt aici ca să mă cert». A fost ciudat, pentru că întotdeauna mi-a fost mai ușor să răspund altfel, adică la cine se

poartă violent, răspunzi cu violență, e mai ușor, cel puțin pentru mine, întotdeauna a fost ceva mai ușor. În schimb, în clipa aceea, m-am oprit în fața lor care oricum ...

Cum de? Pentru că nu mai aveai energie, pentru că ți-ai pierdut „calitățile” sau din alt motiv?

Nu, nu nu.

De ce ai stat pe loc?

Mi-a venit în minte Violaine, nu am reacționat din cauza copiilor, voiam să fiu acolo pentru ei și nu ca să mă cert, inclusiv pentru că motivația lor era ne semnificativă, de fapt spuneau că m-am uitat urât la ei. În fond e inutil, în orice caz. Și chiar și după ce au insistat, când au devenit violenți, am stat pe loc până ce n-au venit două fete ...

De unde se naște fermitatea asta? Nu vreau să pierzi sensul a ceea ce spuneai. Dar e același cu sensul sterilității de mai înainte. De unde izvorăște? E pentru că te trezești cu ceva diferit în tine; tu de obicei așa ești?

Nu.

De obicei reacționezi sau stai pe loc?

Reacționez, de obicei.

Reacționezi și încă cum! Nu „calitățile” îți lipsesc! Dar atunci de ce ai stat locului?

De fapt asta e încă o întrebare deschisă. După ce s-a întâmplat asta, au venit două fete care au intervenit și care ne-au despărțit. Pe urmă am plecat cu responsabila caritativei noastre, m-a suit în mașină și m-a dus acasă. Îmi era destul de greu, pentru că nervii, reacția a fost întotdeauna un punct sensibil, pe care întotdeauna am încercat să-l elimin. Toți, inclusiv familia mea, mi-au spus mereu că nu e în regulă. Și întotdeauna m-au făcut să văd asta ca pe un punct negativ, care trebuie suprimat, pe care unul trebuie să-l suprime pentru că e repugnant și deci așa vedeam și eu. Și chiar dacă n-am raționat, nervii au rămas în mine oricum.

Exact asta vreau să te ajut să-nțelegi.

Când am ajuns acasă, erau acolo Antonella și fratele meu. În trecut, am observat întotdeauna că, atunci când eram furios, atât fratele meu, cât și părinții mei, care sunt cei care mă cunosc cel mai bine, nu și-au permis niciodată să stea cu mine, eventual să prefăceau că nu-e nimic, nu băgau în seamă, sau plecau de lângă mine, și rămâneam acolo „așa”, îmi „autogestionam” singur furia. În schimb, în ziua aceea, am ajuns acasă și Antonella m-a privit, m-a îmbrățișat și pe urmă m-a întrebat dacă îi povestesc ce s-a întâmplat, totul. I-am povestit și apoi mi-a zis: «Vinerea viitoare, te duci iar acolo să faci caritativa». Eu nu voiam, pentru că mă gândeam: «A ieșit la iveală punctul ăsta din mine, care îmi face silă și nu vreau să se întâmple iar, să apară din nou». În schimb, ea s-a uitat la mine și mi-a zis: «Tu te duci înapoi». La început mă deranja un pic, fiindcă nu voiam, pe urmă mi-am zis «Ia uite, cum riscă», nu îmi zicea ceea ce aș fi vrut eu să aud, adică: «Da, fii liniștit, s-a întâmplat asta, rezolvăm, o să te duci iar la caritativa unde mergeai înainte». Vedeam că pune totul la bătaie, că își asumă orice risc și mi-a zis «Te duci acolo», pentru că puteam să mă întorc acolo sau aș fi putut să zic: «Îmi spui ceea ce eu nu vreau să fac și nu mă duc». În schimb, în clipa aceea m-am simțit privit nu doar pentru acea parte la care voiam eu ca ea să se uite, ci m-am simțit privit cu totul, era privit chiar și acel aspect pe care eu nu vreau să-l privesc, nervii mei, care mă deranjează, nu-i vreau. După câteva

săptămâni, m-am dus iar la caritativa și era greu, fiindcă de fiecare dată mi-e frică un pic să nu se întâmple iar povestea asta. Dar imediat ce am ajuns acolo, am văzut că mă așteptau copiii și m-a impresionat asta, fiindcă la urma urmei nu e că mergi cu cine știe ce plăcere să lucrezi, copiii oricum nu vor să învețe și deci le ești chiar antipatic, nu te duci cu mare plăcere; în schimb am ajuns, și copiii mă așteptau și deci frica, greutatea, faptul că s-ar fi putut întâmpla din nou furia aia, toate astea au trecut pe plan secundar; voiam să merg la ei în toate vinerile care mă așteptau. Și chiar și după, atunci când mă întâlneam cu tinerii ăia – pentru că îi tot vedeam în zonă, nu e că nu i-aș mai fi văzut – era o ocazie ca să îmi aduc aminte de ziua în care se întâmplase chestia aia, în urmă cu un an, dar de care îmi aduc aminte în fiecare zi.

Și ce anume a rămas în memoria ta legat de acea zi?

Faptul că Antonella sau fratele meu, cu care am avut mereu o relație așa, nu grozavă, au stat lângă mine, m-au privit și au privit singurul punct pe care nici eu nu vreau să-l privesc.

Și ce anume le permite lor să privească ceea ce tu nu vrei să privești? După părerea ta? Sunt proști, nu înțeleg cum trebuie la ce te uiți tu și de asta nu simt sila pe care o simți tu în fața furiei tale? De ce ei se pot uita la ceea ce tu nu poți datorită silei pe care ți-o provoacă? Ce anume văd ei și tu nu vezi? E pentru că sunt grozavi? «Sunt grozavi, dar proști, fiindcă nu văd ce văd eu, pentru că dacă ar vedea, n-ar putea să nu simtă toată sila pe care o simt eu». Ce anume văd ei și tu nu vezi? Ce anume le permite să vadă?

După ce s-au întâmplat astea, s-a născut un raport de prietenie cu Antonella; era deja dinainte dar ...

Tu nu sări peste pași! De ce apare prietenia cu ea? Prietenia se naște dacă tu înțelegi de ce ea reușește să vadă ceea ce tu nu reușești să vezi. Și tocmai pentru că poate vedea ea, poți și tu, uneori, să vezi. Tu trebuie să începi să te privești așa cum te privește Antonella. Începi să te privești încet încet așa, și data viitoare îmi spui de ce, ce anume s-a întâmplat, dacă ai descoperit ceva mai mult din motivul pentru care ea reușește să te privească așa. Ea n-are nicio problemă să privească totul, ceea ce ți-ar plăcea și ție să faci: multe lucruri care te deranjează nu vrei să le privești; furia ai vrea să ți-o smulgi din tine. În schimb te trezești în fața ta cu cineva care poate privi totul, și descoperi că, împreună cu el sau cu ea, poți privi totul. Noi am întâlnit pe cineva cu care se poate privi totul, fără să cenzurăm nimic. Pentru că dacă tu cenzurezi, duci apoi cu tine greutatea a tot ceea ce nu poți privi. În schimb te poți uita la toate, ca să te împaci cu toate. De ce sfântul Petru se poate uita la toate? Tu n-ai făcut nimic față de tot ceea ce a făcut Petru, l-a negat chiar pe Isus în fața tuturor, L-a renegat: «Nu îl cunosc pe acel om» (Mt 26,72-74). A intrat în istorie Unul care, în timp ce Petru era preocupat – «Acum cine știe ce-mi va zice, o să mă certe» –, în loc să-l mustre, s-a uitat la el fără să cenzureze nimic; știind ce făcuse, îl întreabă: «Mă iubești tu?» (In 21,16). Înțelegi de unde se naște prietenia dintre Petru și Isus? La fel cum s-a născut prietenia ta cu Antonella: de la cineva care te privește așa cum s-a uitat Isus la Petru care îl trădase. Isus îți dă pe cineva ca Antonella ca să te faci să descoperi ce anume e în stare să suscite o astfel de prietenie. Și de ce e atât de important unul sau una așa? Pentru că, noi fiind niște amărâți și plini de aspecte pe care nu vrem să le vedem, putem înțelege ce soi de nevoie avem de cineva care să nu se teamă să se uite la tot. Fără asta n-am putea fi prieteni, pentru că există mereu ceva ce nu vrem să vedem. De asta, dacă Isus nu ar fi privit totul din noi, n-am putea fi prietenii Lui, fiindcă ar exista mereu ceva de care să ne fie rușine. Cu El putem privi totul.

A. Bonfanti. Mulțumim, Julián, pentru că am experimentat în mod real o prietenie adevărată.